

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

बौद्धदर्शनम् शास्त्री : पञ्चम-सत्रार्द्धः

DSCC – 11

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	सर्वधर्मा अनात्मान इति कैः भाषितम्, दृष्टश्रुताद्यं मुनिना कस्मात् न सत्यं नमृषोदितम्, सत्यानृतातीतः कः, किमर्थं बुद्धानां त्रैकाल्यजो मतः, बुद्धानां त्रैकाल्यत्वं कथं स्वीक्रियते? धर्मगाम्भीर्यं किम्? लोकस्य मायोपमत्वं किम्, कस्य जन्मान्त दृश्यते कस्य च न दृश्यते, चित्तमोहमात्रत्वात् किं भवति, बुद्धेन कस्मात् कः अव्यकृत कृतः (2.15)	1	16-20
2	शरीराशुचिता कीदृशी, चित्ते किं न तिष्ठति, सद्धर्मः कीदृशः, कस्मात् मुनिः धर्म देशयितुं निवृत्तः अभूत्, दुर्जातः कस्मात् विनाशयति, मूर्खः कस्मात् अवीचिम् अधोमुखः याति, केन कारणेन प्राणिः विनाशम् अधिगच्छति केन च कारणेन अनुत्तरां बोधिं आप्नोति, सर्वार्थसिद्धये किं करणीयम्, धर्मस्य अपरिज्ञानात् किं जायते, यावत् अहङ्कारविनाशकर्धम्: अविज्ञातः तावत् किं करणीयम्, कः नेह नामुत्र सीदति (2.26)	1	16-20
3	कस्मात् सदा धर्मः भजनीयः, परा नीतिः का, लोकः कस्मात् अनुरज्यते, केन नेह नामुत्र वज्च्यते, कया लोकः अपरज्यते (2.29), कस्मात् नेह नामुत्र नन्दति, आत्मवज्चनं कथं जायते (2.31), केन प्रकारेण रिपुदमनं करणीयम्, लोकस्य धर्मस्य च सङ्ग्रहम कथं करणीयम्, राजा एकं सत्यं किम् जनयति, परम् अविश्वासकरं किम्, किं सत्यम् (2.35)	1	16-20

बौद्धदर्शन-पालि-विद्याशास्त्राप्रमुखः - प्रो. राम नन्दन सिंह

दिनांक : _____

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

4	राजां दोषान् कः प्रच्छादयति, राजः गुणसर्वस्वं धातकः दोषः कः? केषां कार्पण्यं गुणसर्वस्वधातकम्, किमर्थम् उपशमं भजेत्, कस्मात् प्रज्ञापरो भवेत्, कीदृशो राजा? नराधिपस्य चतुर्भाः के?कथं सः देवमानुषैः स्तूयते? कैः सहासीनस्य प्रज्ञा धर्मश्च वर्धते, के दर्लभाः, अतिदर्लभतमाः के? (2.41), सदा केषां चिन्तनं करणीयम्, कस्मात् पापं न करणीयम्, कस्मात् मद्यः सदा त्यजयः (2.46)	1	16-20
---	--	---	-------

निर्धारितः पाठ्यग्रन्थः

आचार्यनागार्जुनविरचिता रत्नावली (द्वितीयपरिच्छेदः), सम्पादकः व्याख्याकारश्च, डॉ. अवधेश कुमार चौबे, प्रकाशक- भारतीय विद्या संस्थान, सी. 27/59, जगतगंज, वाराणसी।

बौद्धदर्शन-पालि-विद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. राम नन्दन सिंह

दिनांक : _____

हस्ताक्षरम्

बौद्धदर्शनम् शास्त्री : पञ्चम-सत्रार्द्धः

DSCC – 12

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	महायानस्य वैशिष्ट्यम्, माध्यमिकाचार्य-परम्परा-परिचयः, आचार्यशान्तिदेवस्य व्यक्तित्वं कृतित्वञ्च, मङ्गलाचरणं तद्व्याख्या च, अनुबन्धचतुष्टयम्, क्षणसम्पदः दुर्लभत्वम्, बोधिचित्तानुशंसा, शुभस्य दुर्बलत्वम् कथम्, पापस्य महत्त्वम्, संबोधिचित्तोत्पादस्य प्रयोजनम्, बोधिचित्तं किमर्थं न विमोच्यम्, (1.8)	1	16-20
2	बोधिचित्तस्य कल्पतरुत्वम् (1.12), बोधिचित्तेन पापक्षयत्वम्, बोधिचित्तस्य भेद्यम्, बोधिचित्तस्य भेदद्वये कः विशेषः, बोधिप्रणिधि चित्तस्य महत्त्वम्, बोधिप्रस्थानचित्तस्य वैशिष्ट्यम् (1.18),	1	16-20
3	बोधिसत्त्वस्य अप्रमेयपुण्यचर्चा, हिताशंसनमात्रेण कस्य पूजा विशिष्यते (1.27), दुःखनिःसरणाशया कम् अभिधावन्ति (1.28),	1	16-20
4	बोधिसत्त्वस्य पुण्यमाहात्म्यम्, बोधिसत्त्वस्य दानम् अन्यदानात् कथं विपरीतम्, बोधिसत्त्वं प्रति पापचित्तं न धारयेत्, बोधिसत्त्वं प्रति प्रसादभावनया पुण्यवर्धनम्, ग्रन्थकारः किमर्थम् बोधिसत्त्वशरणं गन्तुम् इच्छति (1.36)	1	16-20

निर्धारित: पाठ्यग्रन्थः

आचार्यशान्तिदेवप्रणीतः बोधिचर्यावितारः (बोधिचित्तानुशंसा नाम प्रथमपरिच्छेदः), सम्पादको-प्रो. रामशंकरत्रिपाठी प्रकाशकः - सम्पूर्णनन्दसंस्कृतविश्वविद्यालय, वाराणसी, 1991 सहायकः

बौद्धदर्शन-पालि-विद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. राम नन्दन सिंह

दिनांक : _____

हस्ताक्षरम्